

Nihče

v pomoč ne more jima priskočiti;
tako smo majhni
in zaslepljeni,
da bo kaplja znoja, ki čez nas
zdaj teče s čela ženske,
potopila nas v potopu
z vsem bogastvom, kar ga imamo.

Prevedla Ciril in Jaša Zlobec

K »SODOBNI ROMUNSKI LIRIKI«. Po letih socialističnega realizma, ki je spremenil resnično poezijo v stihoklepno časnikarstvo, je romunska lirika doživela prevod, ki so ga pripravili: 1. generacija Nikolaa Labiša, se pravi pesniki, rojeni po letu 1930 in ki so se uveljavili okrog leta 1960; 2. ponovni nastop srednje generacije (Radu Stanca, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Geo Dimițescu itd.); in 3. obnova narodne pesniške tradicije med dvema vojnoma, v času, ki je bil zelo bogat in v katerem so ustvarjali veliki pesniki, kot so Lucian Blaga (1895—1961), Tudor Arghezi (1880—1967), George Bacovia (1881—1957), Ion Barbu (1895—1962) itd. Ti trije elementi sestavljajo dandanes razcvet romunske lirike, enako občutljive za vrednote, ki jih je posvetila nacionalna književnost, kakor tudi za pesniške poizkuse, ki prihajajo iz tujine.

Srednja generacija: Radu Stanca in Ștefan Aug. Doinaș sta se prvič oglasila leta 1939; med leti 1948—60 sta se demonstrativno odpovedala objavljanju. Bila sta člana »Sibijskega literarnega krožka« (Sibiu je mesto v Transilvaniji, kamor se je bila umaknila clujska univerza med vojno in nemško okupacijo), ki se je zavzemal za »l'art pour l'art«, za filozofske osnove literarne kritike proti vojni in šovinistični poeziji v letih 1940—44, proti estetskemu purizmu, za ponovno obuditev raznih starih oblik (oda, balada, sonet), za poezijo, ki črpa svoj navdih iz kulture, proti vsakdanji socialni anekdoti. V zadnjem času je skupina opozorila nase predvsem s pozno knjižno izdajo teh dveh pesnikov, kakor tudi z dejavnostjo svojih kritikov, kot so I. Negoitescu, Ovidiu Cotruș in Nicolae Balotă.

Radu Stanca je bil pesnik, dramatik, esejist, gledališki režiser, igravec, moralist, estetik; bil je, dokler je živel, (1920—1962), vodja skupine. Pisal je ljubezensko in baladno poezijo; bil je neke vrste moderen trubadur, ljubil je srednjeveške teme in njegove vizije, oblikovno tehniko nemških baladnih pesnikov in bil obseden z mislijo na smrt. Diplomiral je iz filozofije, njegove pesmi so izšle v eni sami, posmrtni zbirki (Stihi, 1966); njegova gledališka dela naj bi izšla letos.

Ștefan Aug. Doinaș (s pravim imenom Ștefan Popa), rojen 1922, diplomiral je iz filozofije in izdal naslednje pesniške zbirke: *Knjiga plim* (1964), *Človek šestilu* (1966), *Laokoontovo potomstvo* (1967); pomembna je tudi njegova literarno kritična dejavnost, predvsem pa zelo veliko prevaja: Valéry, Mallarmé, Dante, Petrarca, Ruben Dario, Puškin, Hölderlin, Eliot itd. Prve pesmi je pisal v neoklasicističnem slogu (prve zbirke), pozneje pa srečujemo v njegovi poeziji

strastno zavzetost za usodo človeka. Njegove pesmi razodevajo skrb za obliko, za notranja ravnotežja, zaljubljen je v glasbene vrednote; za marsikatero balado je našel navdih pri drugih kulturah: v grškem in rimskem svetu, v srednjem veku, pri mistikah itd. Zadnjo knjigo odlikuje moderna senzibilnost, nagrizena z eksistencialno obsedenostjo. V to generacijo sodijo še: Geo Dumitrescu, Ion Caraion, Leonid Dimov, George Tudor, Ioanichie Olteanu.

Nova generacija: *Nichita Stănescu*, rojen 1933, vodja te generacije, ki ji je prvi utrl pot *Nicolae Labiş* (1935—56), naš *Rimbaud*, ki so mu »doktorji« socialističnega realizma v petdesetih letih prizadevno strigli krila; Stănescujeva poezija je globoko refleksivna, izjemno abstraktna, z elementi, ki jih je sprejel od surrealistov in od *Vaska Pope* (Stănescu ga je v celoti prevedel v romunščino); doživel je veliko hvale, pa tudi graje, okrog njega se je vrtela vsa razprava o moderni romunski poeziji; pesnik sugestivnosti in skrivnostne vizionarnosti, včasih besedne igre, ki je sama v sebi zadostna. Zbirke: *Smisel ljubezni* (1960), *Vizija čustev* (1964), 11 elegij (1966).

Grigore Hagiu, rojen 1933, predstavnik miselne poezije, ki temelji na bogastvu podob in óniričnih vizij. Zbirke: *Avtoportret v avgustu* (1960), *Skrite celine* (1965), *Misleča krogla* (1967).

Cezar Baltag, rojen 1939, pesnik strogega, klasičnega duha, ki se opira na našega največjega hermetičnega pesnika *Iona Barbuja*, pa tudi na *Eminescuja*, velikega romantika prejšnjega stoletja. Skušnjava oblike in blagozvočnih vrednot ga usmerja k intelektualni poeziji. Zbirke: *Zlata komuna* (1960), *Zvezdne sanje* (1964), *Odsevi* (1966).

Marin Sorescu, rojen 1936, se je prvič oglasil kot parodist (Sam med pesniki, 1960), domišljija, burleska, črn humor, smisel za besedno igro — neke vrste *Prévert*, nekoliko bolj težak, razmišljajoč, hudomušen in ironičen duh, ki poskuša s šalo reševati temeljna vprašanja življenja. Zbirke: *Pesmi* (1962), *Smrt ure* (1966).

Ilie Constantin, rojen 1939, zanj so značilne strogost oblike, jedrnatost izraza, muzikalnost, nekoliko hermetizma, deloma pa tudi baladne konstrukcije. Njegova poezija je poezija ravnotežja in skupaj z *Baltagom* pomeni nasprotni pol poeziji pesnikov njune generacije, ki gojijo pesništvo brez oblike in brez omejitev, se pravi besedni tok liričnih vizij, ki so že same po sebi predmet pesniške govorice. Constantin in Baltag sta dva »klasika« te generacije, ki odklanja sleherni klasicizem in romantiko. Zbirke: *Veter buri vode* (1960), *Zbogom, obale* (1964), *Tehtnica* (1966).

Ion Aleksandru, rojen 1942. Njegova poezija je zelo uspešna mešanica surrealizma (tehnika podobe) in ekspresionizma (kot naraščanje osnovnih eksistenčnih potez, da bi bil osrednji smisel jasnejši); mračne vizije, vsakdanji in napadalni jezik brez posebne skrbi za obliko, usmerjenost v eksistencialna raziskovanja; nanj je vplival veliki romunski ekspresionist *L. Blaga*. Zbirke: *Kako naj vam rečem* (1963), *Sporni pekel* (1966).

In še nekaj imen te generacije: *Ion Gheorghe*, *Ana Blandiana*, *Miron Scorobete*, *Gheorghe Grigurcu*, in predvsem *Andrian Păunescu*.

S. P.